

เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารภายใต้ สถานการณ์โควิด19 ตำบล คลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Behavioral Economics for building Food Security Under the Situation of COVID 19 in T.Klongprab A.Bannasarn Suratthani Province

พงศ์พิพัฒน์ มากช่วย¹, มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์²

Pongpipat Makchouy¹, Manolee Sriporaya Penpong²

สาขาวิชาธุรกิจอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี¹, หลักสูตรเศรษฐกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี²

Food Business Course Surat Thani Rajabhat University¹, Digital Economy Course Surat Thani Rajabhat University²

peat_t5@hotmail.com¹, ma_mai1234@hotmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมศึกษาการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และศึกษาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ข้อมูลในการวิจัยได้จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนภายในพื้นที่ และการประชุมกลุ่มย่อยด้วยแบบสอบถาม มีขนาดตัวอย่างจำนวน 350 ราย เพื่อวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมการถดถอย ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร สถานการณ์สมมติที่ 1 ไม่มีโรคระบาดโควิด 19 ความน่าจะเป็นในการสร้างความมั่นคงทางอาหารมีความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 0.9824 มากที่สุด รองลงมาการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) เท่ากับ 0.0099 และสร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4) เท่ากับ 0.0077 สถานการณ์สมมติที่ 2 มีการระบาดของโควิด 19 และมีมาตรการห้ามออกนอกพื้นที่ระหว่างจังหวัด การออกนอกบ้านแบบจำกัดเวลา ความน่าจะเป็นการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) เท่ากับ 0.9909 รองลงมาสร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 0.0088 และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ (มิติที่ 3) เท่ากับ 0.0003 และสถานการณ์สมมติที่ 3 มีการระบาดของโรคระบาดโควิด 19 และไม่มีมาตรการควบคุม ความน่าจะเป็นในการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) มากที่สุด เท่ากับ 0.6894 รองลงมา สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 0.3101 และ สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4) เท่ากับ 0.0005 แนวทางส่งเสริมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร สามารถสร้างเสริม และก่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มเพื่อนำมาสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหาร

คำสำคัญ : ความมั่นคงทางอาหาร, โควิด19, ครัวเรือน, เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม

Abstract

This research aims to study people's behavior by using behavioral economics for food security and to study the approach to building food security in households in Khlong Prap Subdistrict, Na San District, Surat Thani Province under the situation of COVID-19. The data used in this research were data obtained from interviews with households located in Khlong Prap Subdistrict, Na San District, Surat Thani Province. and small group meetings

A questionnaire with a sample size of 350 households. The statistics used for analysis were mean, standard deviation, percentage, regression analysis. The results of the study revealed that the food security behaviors in a hypothetical Scenario 1 there is no COVID-19 epidemic in Thailand. The probability of choosing to building food security in the food sufficiency dimension (dimension 2) was 0.9824 the highest, followed by food self-sufficiency (dimension 1) was 0.0099. and building career and income stability (dimension 4) equal to 0.0077 Scenario 2 There is an outbreak of the Covid-19 epidemic in Thailand, and there are lockdown measures prohibiting crossing the area from the inter-provincial area, going out for a limited time. The probability of food self-sufficiency (dimension 1) was 0.9909, followed by sufficiency of food for consumption (dimension 2) was 0.0088. and building the stability of the natural resource base (dimension 3) equal to 0.0003. Scenario 3 There is an outbreak of the COVID-19 epidemic in Thailand and there are no lockdown measures. The probability of food self-sufficiency (dimension 1) was the highest, 0.6894, followed by building sufficiency of food for consumption (dimension 3) equal to 0.3101 and building security of occupation and income (dimension 4) equal to 0.0005. Approaches to promoting food security, local authorities can create reinforcements in building food security. building a group process to bring about food security.

Keywords: Food security, COVID-19, Household, Behavioral economics

บทนำ

โรคโควิด 19 เป็นโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนา เป็นโรคอุบัติใหม่ที่ไม่เคยเป็นที่รู้จักมาก่อน มีการระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 มีการระบาดแพร่หลายไปทั่วโลก ส่งผลให้มีผู้เจ็บป่วยติดเชื้อ และเสียชีวิต โดยรายงานสถิติ ณ วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2565 มีผู้ติดเชื้อทั่วโลก 598,839,607 รายและเสียชีวิต 6,466,367 ราย (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) จากการระบาดของโควิด 19 ไปทั่วโลกนั้น ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการระบาดเช่นเดียวกัน โดยการระบาดในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 จนกระทั่งในเดือนมีนาคม 2563 รัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรเพื่อเข้าสู่มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ได้ส่งผลกระทบในวงกว้างทั้งเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงประเด็นด้านความมั่นคงทางอาหาร จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ประเทศไทยจากที่มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ กลายเป็นประเทศที่เสี่ยงต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร กอรปกับสถานการณ์วิกฤตจากโรคโควิด 19 ประชาชนได้รับผลกระทบ เช่นการว่างงาน ปัญหาการเงิน และมีการใช้มาตรการล็อกดาวน์ไปจนกว่าจะสามารถควบคุมการระบาดได้ จะทำให้เกิดปัญหาตลอดห่วงโซ่ของระบบอาหาร ตั้งแต่การผลิต โรงงานแปรรูปได้รับผลกระทบจากการระบาด การขาดแคลนแรงงาน หรือมาตรการกักกันโรคส่งผลกระทบต่อการทำงาน และการขนส่งและกระจายผลผลิต ไปจนถึงผู้บริโภคไม่สามารถเดินทางได้โดยสะดวก มีอาหารไม่หลากหลาย ในขณะที่ผู้มียรายได้น้อยและว่างงาน รายได้ไม่เพียงพอในการใช้จ่ายโดยอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบระยะยาวที่เกิดขึ้นจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งจะเกิดขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ทั้งนี้ธนาคารโลกประมาณการณ์ว่าหลังสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ความเหลื่อมล้ำและความยากจนในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1 ล้านคนจากประมาณการเดิม เป็นครั้งแรกที่ความยากจนไม่ลดลงในรอบ 20 ปี (กฤษฎา สุขพัฒน์, 2564)

หากพิจารณาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งบริบทเมืองและชนบท ตำบลคลองปราบ อำเภอนาสารในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อการค้าชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงทางอาหารของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ทำให้รายได้ลดลง ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ (จากการลงพื้นที่สำรวจในโครงการ U2T) อีกทั้งราคาสินค้าอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปได้ปรับตัวสูงขึ้น ขณะที่ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

ประชาชนจึงต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แม้จะสามารถผลิตอาหารได้เองในครัวเรือน แต่ยังคงพบว่าจากสถานการณ์ยังประสบกับปัญหาความมั่นคงทางอาหาร จึงเป็นที่มาของการศึกษาโดยใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เพื่อศึกษาถึงข้อมูลเชิงลึกในการสร้างความมั่นคงทางอาหารระดับครัวเรือน เพื่อให้ได้ข้อมูลถึงพฤติกรรมในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และนำมาสู่การแก้ปัญหาในการสร้างความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ให้เกิดการขับเคลื่อนในพื้นที่หรือการนำผลการวิจัยไปแก้ไขปัญหในพื้นที่ วัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การอยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่ของประเทศไทยใกล้เคียงกัน ที่มีลักษณะหากในอนาคตมีความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดล่วงหน้าส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหาร หรือแม้กระทั่งในปัจจุบันที่ยังคงอยู่ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 การประเมินศักยภาพของชุมชนทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน ที่จะสนองต่อวิกฤติและความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยจำแนกเป็น 6 มิติ คือ การพึ่งพาตนเองด้านอาหาร, ความพอเพียงของอาหารในการบริโภค, ฐานทรัพยากรธรรมชาติ, ด้านอาชีพและรายได้, ด้านความปลอดภัยด้านอาหารและนัยยะในทางวัฒนธรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการสร้างแนวทางด้านความมั่นคงทางอาหารในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนโดยใช้แนวทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมในการสร้างความมั่นคงทางอาหารในเขตพื้นที่ตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งเน้นศึกษาเรื่องการใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ทั้งนี้แนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเป็นแนวคิดที่นำปัจจัยด้านจิตวิทยามาร่วมวิเคราะห์โดยใช้การพิจารณาจากตัวเลือกทั้งหมดที่เป็นไปได้ และตัดสินใจโดยเปรียบเทียบจากอรรถประโยชน์จากการที่ได้มา โดยการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของประชากรได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์จะกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีเหตุผลในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุดเสมอ แต่ในการตัดสินใจย่อมมีข้อจำกัด ในงานวิจัยจะจำกัดการลำดับในการตัดสินใจในมิติการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในการศึกษา ประชากรได้กำหนดครัวเรือนที่ตั้งในพื้นที่ตำบลคลองปราบ อ.นาสาร จ.สุราษฎร์ธานี จำนวน 1,948 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1976) ดังนั้นเมื่อคำนวณแล้วได้เท่ากับ 331.86 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 350 ตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประชากร (ครัวเรือน)	ตัวอย่าง(ครัวเรือน)
1	หนองปลิง	619	111
2	ทางข้าม	334	60
3	คลองปราบ	386	69
4	หนองเกา	270	49
5	คีรีราษฎร์	339	61
รวม		1948	350

ที่มา: กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2563

การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและประชุมกลุ่มย่อย ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมไว้แล้วที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น วารสาร สถิติ เอกสารงานวิจัย

รูปแบบรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้ข้อคำถามของการวิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงระดับความมั่นคงทางอาหารแล้วนำมาประมวลผล โดยแบบสอบถามแบ่งข้อมูลเป็น 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ผลกระทบสถานการณ์โควิด ส่วนที่ 3 สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหาร ส่วนที่ 4 แรงสนับสนุนทางสังคม ส่วนที่ 5 เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะด้านความมั่นคงทางอาหาร ทั้งนี้ก่อนที่ดำเนินการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามนั้น ได้นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อพิจารณาและนำผลการประเมินแบบสอบถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง 0.94 และได้ผ่านการรับรองโครงการวิจัยโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เอกสารรับรองเลขที่ SRU-EC2022/006

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทคนิคการตัดสินใจเลือกรูปแบบ (Mode Choice) ของกลุ่มตัวอย่างโดยการพัฒนารูปแบบจำลองที่ได้จากการสำรวจ โดยใช้แนวคิดอรรถประโยชน์มาอธิบายพฤติกรรมการเลือกแบบจำลองการเลือกใช้หลายทาง (Multinomial Logit Regression Method)

โครงสร้างของแบบจำลอง แบบจำลองการเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารในการศึกษาเป็นแบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model) ที่ประกอบด้วยฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารแต่ละมิติ และใช้การศึกษามากกว่า 2 รูปแบบ (ความมั่นคงทางอาหาร 6 มิติ) นั่นคือ ใช้แบบจำลองโลจิสต์หลายทางเลือก (Multinomial Logit Model) เพื่อทำการศึกษาการเลือกรูปแบบการตัดสินใจ โครงสร้างของแบบจำลอง ดังนี้

$$P_n(i) = \frac{e^{u_n^i}}{\sum e^{u_n^i}} \dots\dots\dots(1)$$

โดยที่

$P_n(i)$	คือ ความน่าจะเป็นที่จะเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร i
U_n^i	คือ อรรถประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร i
$\sum e^{u_n^i}$	คือ รูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารใด ๆ ที่อยู่ในกลุ่มรูปแบบการสร้าง

ความมั่นคงทางอาหารทั้งหมด

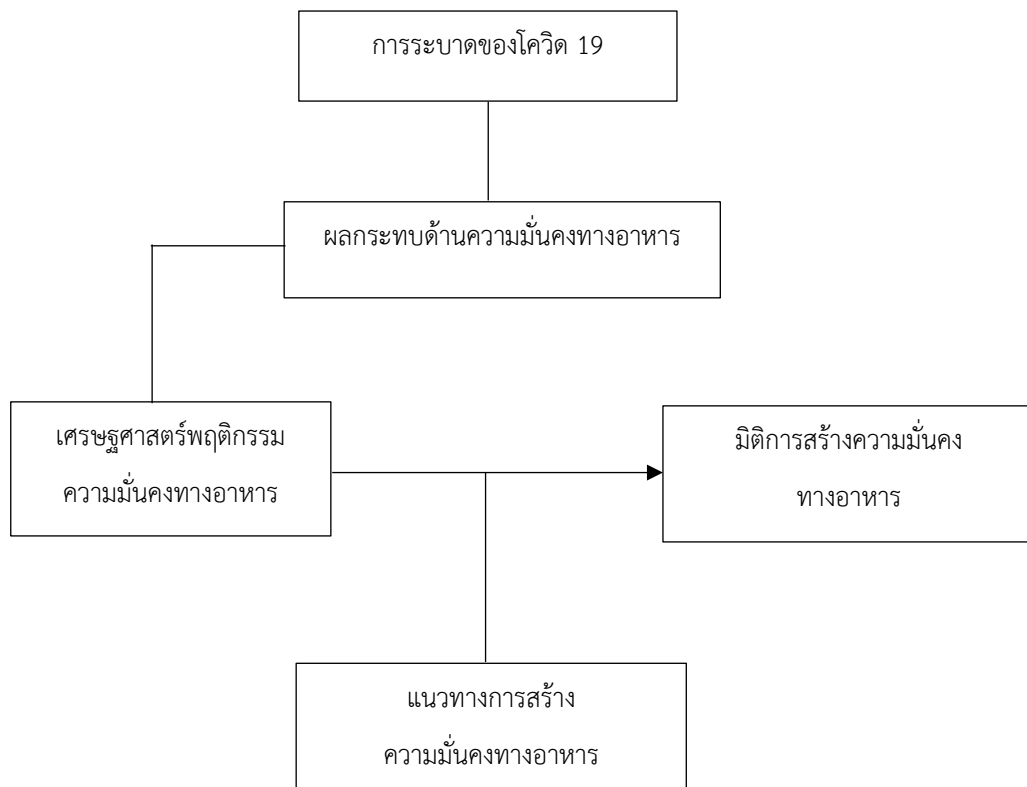
จากสมการข้างต้น (1) ในการพัฒนาแบบจำลองนั้น ต้องใช้หลักการอรรถประโยชน์ร่วมในการพัฒนา กล่าวคือ อรรถประโยชน์ คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการที่รูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารที่ถูกเลือก สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลนั้น ๆ โดยการเลือกตัวแปรที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารได้ดีที่สุด ดังนั้น ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของแบบจำลองโลจิสต์ข้างต้น ดังสมการ

$$U = a + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots \beta_i x_i \dots\dots\dots(2)$$

โดยที่

U	คือ	อรรถประโยชน์จากการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
a	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของมิติความมั่นคงทางอาหารมิติต่าง ๆ
β_i	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระใด ๆ ที่
x_i	คือ	ตัวแปรของที่ใช้ในการพัฒนาแบบจำลอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการศึกษาเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร สืบเนื่องจากประเทศไทย ประสบกับการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ และพื้นที่ตำบลคลองปราบ ตำบลนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ประสบกับการระบาด เช่นเดียวกัน ซึ่งผลตามมา คือ ทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคงทางอาหาร ดังนั้นในการ แก้ไขผลกระทบบทความมั่นคงทางอาหาร งานวิจัยนี้จึงนำแนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ใช้ในการศึกษาแนวทางของ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารในมิติต่าง ๆ คือ มิติที่ 1 การพึ่งตนเองด้านอาหาร มิติที่ 2 สร้างความเพียงพอของของ อาหารในการบริโภค มิติที่ 3 สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ มิติที่ 4 สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ มิติที่ 5 สร้างความปลอดภัยด้านอาหาร และมิติที่ 6 สร้างวัฒนธรรม และความยั่งยืน ต่อไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ได้สร้างสถานการณ์สมมติ 3 กรณี คือ สถานการณ์สมมติที่ 1 ไม่มีโรคระบาดโควิด 19 ในประเทศไทย สถานการณ์สมมติที่ 2 มีการระบาดของโรคระบาดโควิด 19 ในประเทศไทย และมีมาตรการล็อกดาวน์ห้ามข้ามเขต การออกนอกพื้นที่ระหว่างจังหวัด การออกนอกบ้านเป็นช่วง ระยะเวลาจำกัด และสถานการณ์สมมติที่ 3 มีการระบาดของโรคระบาดโควิด 19 ในประเทศไทย และไม่มีมาตรการล็อก ดาวน์ โดยผลการวิเคราะห์ ดังนี้

สถานการณ์สมมติที่ 1 ไม่มีโรคระบาดโควิด 19 ในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ดังขั้นตอนต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมิติที่เป็นลำดับแรกในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีเฉพาะมิติที่ 1 มิติที่ 2 และ มิติที่ 4 ในการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถอธิบายฟังก์ชันอรรถประโยชน์นั้น ได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ตาม

แบบจำลองโลจิสติกหลายทางเลือก (Multinomial Logit Model) การเลือกตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาแบบจำลอง ได้นำเอาตัวแปรที่มีค่าระดับนัยสำคัญต่ำกว่า .10 มาใช้ในการพัฒนาแบบจำลองการเลือกสร้างความมั่นคงทางอาหาร ผลการศึกษาแบบจำลองรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารลำดับที่ 1 3 มิติ คือมิติที่ 1 มิติที่ 2 และมิติที่ 4 โดยมีอรรถประโยชน์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อรรถประโยชน์จากรูปแบบความมั่นคงทางอาหารสถานการณ์สมมติที่ 1

รูปแบบความมั่นคงทางอาหาร	อรรถประโยชน์จากรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1)	13.09
สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2)	17.69
สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4)	12.84

จากตาราง พบว่า อรรถประโยชน์ สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) 17.69 รองลงมาการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) 13.09 และสร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4) 12.84 และผลการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นที่จะเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความน่าจะเป็นในการเลือกรูปแบบความมั่นคงทางอาหาร

รูปแบบความมั่นคงทางอาหาร	ความน่าจะเป็นในการเลือกการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1)	0.0099
สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2)	0.9824
สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4)	0.0077

จากตาราง พบว่า ความน่าจะเป็นในการเลือก สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 0.9824 มากที่สุด รองลงมาการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) เท่ากับ 0.0099 และสร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4) เท่ากับ 0.0077

สถานการณ์สมมติที่ 2 มีการระบาดของโรคระบาดโควิด 19 ในประเทศไทย และมีมาตรการล็อกดาวน์ห้ามข้ามเขต การออกนอกพื้นที่ระหว่างจังหวัด การออกนอกบ้านเป็นช่วงระยะเวลาจำกัด ผลการวิเคราะห์สัดส่วนจากตัวแปรในการศึกษากับการเลือกมิติความมั่นคงทางอาหาร ทั้งนี้ในสถานการณ์ที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามมิติที่เป็นลำดับแรกในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีเฉพาะมิติที่ 1 มิติที่ 2 และ มิติที่ 3 แบบจำลองได้เลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารลำดับที่ 1 โดยมีอรรถประโยชน์

ตารางที่ 4 แสดงอรรถประโยชน์จากรูปแบบความมั่นคงทางอาหารสถานการณ์สมมติที่ 2

รูปแบบความมั่นคงทางอาหาร	อรรถประโยชน์จากรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1)	16.36
สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2)	11.64
สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ (มิติที่ 3)	8.26

จากตารางที่ พบว่า อรรถประโยชน์การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) มากที่สุด เท่ากับ 16.36 รองลงมาสร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 11.64 และ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ (มิติที่ 3) เท่ากับ 8.26 ผลการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นที่จะเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ดังตาราง

ตารางที่ 5 แสดงความน่าจะเป็นในการเลือกรูปแบบความมั่นคงทางอาหาร

รูปแบบความมั่นคงทางอาหาร	ความน่าจะเป็นในการเลือกการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1)	0.9909
สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2)	0.0088
สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ(มิติที่ 3)	0.0003

จากตาราง พบว่า ความน่าจะเป็นในการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) เท่ากับ 0.9909 รองลงมาสร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 0.0088 และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ (มิติที่ 3) เท่ากับ 0.0003

สถานการณ์สมมติที่ 3 มีการระบาดของโรคระบาดโควิด 19 ในประเทศไทยและไม่มีมาตรการล็อกดาวน์ ทั้งนี้ในสถานการณ์ที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามมิติที่เป็นลำดับแรกในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีเฉพาะมิติที่ 1 มิติที่ 3 และมิติที่ 4 แบบจำลองได้เลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยมีอัตราประโยชน์

ตารางที่ 6 แสดงอรรถประโยชน์จากรูปแบบความมั่นคงทางอาหาร

รูปแบบความมั่นคงทางอาหาร	อรรถประโยชน์จากรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1)	21.82
สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2)	21.02
สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4)	14.65

จากตาราง พบว่า อรรถประโยชน์การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) มากที่สุด เท่ากับ 21.82 รองลงมาสร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 21.02 และ สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4) เท่ากับ 14.65 ผลการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นที่จะเลือกรูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ตารางที่ 7 แสดงความน่าจะเป็นในการเลือกรูปแบบความมั่นคงทางอาหาร

รูปแบบความมั่นคงทางอาหาร	ความน่าจะเป็นในการเลือกการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
การพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1)	0.6894
สร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2)	0.3101
สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4)	0.0005

จากตารางที่ พบว่า ความน่าจะเป็นในการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) มากที่สุด เท่ากับ 0.6894รองลงมาสร้างความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) เท่ากับ 0.3101 และ สร้างความมั่นคงของอาชีพและรายได้ (มิติที่ 4) เท่ากับ 0.0005

ผลการวิเคราะห์แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19

การศึกษาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19

จุดแข็ง - ทรัพยากรในพื้นที่มีความหลากหลาย - รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพียงพอต่อการซื้ออาหารบริโภค - ครัวเรือนมีความสามารถในการซื้ออาหารเพื่อมาบริโภค - การเข้าถึงช่องทางออนไลน์ในการซื้อสินค้า	จุดอ่อน - ครัวเรือนมีการพึ่งพาตลาดในการจัดหาอาหารเพื่อการบริโภค - ครัวเรือนขาดองค์ความรู้เรื่องโภชนาการ - การใช้สารเคมีเพื่อผลิตแหล่งอาหาร
โอกาส - ครัวเรือนมีความสนใจในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร - หน่วยงานในพื้นที่สามารถสร้างแรงเสริมในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร เช่น อบต. รพสต. - การสร้างกระบวนการกลุ่มเพื่อนำมาสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหาร	อุปสรรค - ครัวเรือนบางคนไม่ให้ความสนใจในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร - สถานการณ์โควิดที่ระบาดในพื้นที่ - การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โควิด เพราะยังคงเป็นเรื่องใหม่ และความกังวลในการดำเนินชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมการสร้างความมั่นคงทางอาหาร เมื่อพิจารณากรณีที่ไม่มียุทธศาสตร์โควิด พบว่า ครัวเรือนในพื้นที่เลือกสร้างความมั่นคงทางอาหารในมิติ ความเพียงพอของอาหารในการบริโภค (มิติที่ 2) มากที่สุด แต่หากมีการระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทย และมีมาตรการล็อกดาวน์ห้ามข้ามเขต การออกนอกพื้นที่ระหว่างจังหวัด การออกนอกบ้านเป็นช่วงระยะเวลาจำกัด ครัวเรือนจะให้ความสำคัญมิติการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) เท่ากับ 0.9909 และมีการระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทยและไม่มีมาตรการล็อกดาวน์ ความน่าจะเป็นในการพึ่งตนเองด้านอาหาร (มิติที่ 1) มากที่สุด เท่ากับ 0.6894 เช่นกัน ดังนั้นในการสร้างความมั่นคงทางอาหารของพื้นที่ตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่ได้คาดคิดมาก่อน เช่น สถานการณ์โรคโควิดที่ประสบอยู่ หรืออาจมีโรคระบาดใหม่ในอนาคต วิถีชีวิตเศรษฐกิจ อาหารซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การจะสร้างความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง พบว่าควรเริ่มต้นจากมิติการพึ่งตนเองด้านอาหาร เช่น การผลิตปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ การดำรงชีวิตให้มีความมั่นคง และเกิดการยั่งยืนจากการพึ่งพาตนเอง แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงจากเหตุต่าง ๆ การพึ่งพาตัวเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัด อดออม และหันกลับมาดำรงชีวิตอย่างพอมี พอกิน ดังพระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง (ดาว ชุ่มตะกบ, 2563) และจากการศึกษาผลกระทบของกลุ่มเกษตรกรจากสถานการณ์โควิดของ (เพชรพริ้ง แพงคารักษ์ และ สุกัลยา เขียวขวัญ, 2564) พบว่า เกษตรกรไม่ค่อยได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 มากนัก ด้านอาหารมีการปลูกพืชสวนครัวเพื่อบริโภค (ร้อยละ 65.9) เนื่องจากอาหารได้มีการผลิตด้วยตนเอง และการศึกษา (ณัฐสุรางค์ ปุคละนันท์และคณะ, 2565) ครัวเรือนช่วงสถานการณ์โควิดได้พัฒนานตนเองโดยผ่านการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ได้แก่ วิถีปลูกผักในครัวเรือน วิธีการทำอาหารเองในครัวเรือน ดังนั้นการพึ่งพาตนเองเป็นการที่ครัวเรือนสามารถเริ่มการผลิตเองหรือการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ในพื้นที่ นอกจากนี้อาจรวมถึงการแลกเปลี่ยนอาหารของชุมชนระหว่างครัวเรือน ประเด็นสังคมจึงมีบทบาทด้วยเช่นกันในการสร้างความมั่นคงทางอาหารในมิติพึ่งพาตนเอง โดยแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ครัวเรือน ชุมชน รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่สามารถสร้างแรงเสริมในการสร้างความมั่นคง

ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI.) อยู่ในกลุ่ม 1 | วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี

ทางอาหาร เช่น อบต. รพสต. การสร้างกระบวนการกลุ่มเพื่อนำมาสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ดังงานวิจัยของ (นัฐศิพร แสงเอือน, ธนาศรี สัมพันธ์รักษ์ เพ็ชรยิ้ม และ ประภัสรา นาคะ พันธุ์อำไพ, 2561) เสนอแนวทางการจัดการและพัฒนาเชิงพื้นที่ของชุมชนด้านการพึ่งพาตนเองด้วยการทำสวนครัวเรือน การสร้างเครือข่ายสวนครัวเรือนในชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนและชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปผล

สรุปผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การสร้างความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น มิติที่เป็นแนวทางการในดำเนินการสร้างความมั่นคงทางอาหารโดยครัวเรือนให้มีความสำคัญมากที่สุด จากผลการศึกษา คือ มิติที่ 1 การพึ่งพาตนเอง ซึ่งสามารถเริ่มสร้างพฤติกรรมดังกล่าวได้ตั้งแต่จากครัวเรือนเอง หรือหน่วยงานรัฐร่วมมือกับครัวเรือนในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร การส่งเสริม ให้ความรู้ สนับสนุนครัวเรือนเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงทางอาหารด้านพึ่งพาตนเองนั้น การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสร้างองค์ความรู้ให้กับครัวเรือน และนำมาสู่แนวทางการปฏิบัติการ เช่น การส่งเสริมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อสามารถเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน เพื่อเกิดการพึ่งพาตนเอง เพื่อนำมาสู่การลดปัญหาจากสถานการณ์ความเสี่ยงในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้พื้นที่ตำบลคลองปราบ มีทรัพยากรทางธรรมชาติ แหล่งอาหารจากป่า ควรมีการสร้างคามเข้มแข็งของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้มีความยั่งยืน สร้างความหวงแหน โดยอย่างยิ่งทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เป็นอาหารแก่ครัวเรือน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวทางขององค์กรสหประชาชาติในการแก้ปัญหาความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางอาหาร คือ การสร้างความเข้มแข็งของระบบความคุ้มครองทางสังคมด้านอาหารนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2565, จาก https://media.thaigov.go.th/uploads/public_img/source/190865.pdf
- กฤษฎา สุขพัฒน์. (2564). ผลกระทบจากการระบาด COVID-19 ต่อความยากจน บทบาทขององค์กรนานาชาติ และข้อเสนอในการขจัดความยากจนของประเทศไทย. *วารสารสังคมวิทยา*. 12(1): 68-89.
- ณัฐสุรางค์ ปุคคละนันท์และคณะ (2565). พฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 8(8):321-336.
- ดาว ชุ่มตะขบ. (2563). เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19. *วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา*. 2(3): 11- 22.
- นัฐศิพร แสงเอือน, ธนาศรี สัมพันธ์รักษ์ เพ็ชรยิ้ม และ ประภัสรา นาคะ พันธุ์อำไพ. (2561). สวนครัวเรือน ความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนชุมชนวัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*. 10(6): 471-483.
- เพชรพริ้ง แพงคำรักษ์ และสุกัลยา เชิญขวัญ. (2564). ผลกระทบและการรับมือต่อการแพร่ระบาดของโควิด-19 (ระลอก 1) ของครัวเรือนเกษตรกร กรณีศึกษากำนันโนนศิลา ตำบลแวงน้อย อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 10(2): 93-110.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *จำนวนครัวเรือนพื้นที่ตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2564, จาก <http://www.nso.go.th>.
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis*. 2nded. New York: Harper and Row.

Translated Thai References

- Chumtakhob, D. (2020). Sufficiency Economy: An Alternative Survival Strategy for the COVID-19 Pandemic. *Journal of Multidisciplinary Academic Research and Development*. 2(3): 11-22. (in Thai)
- Ministry of Public Health. (2019). Coronavirus Disease Situation 2019. Retrieved September 30, 2022, from https://media.thaigov.go.th/uploads/public_img/source/190865.pdf (in Thai)
- National Statistical Office. (2020). Number of households in Khlong Prap Subdistrict, Na San District, Surat Thani Province. Retrieved September 30, 2021, from <http://www.nso.go.th>. (in Thai)
- Paengkumruk, P.; & Choenkwan, S. (2021). Impacts and Coping Strategies on COVID-19 Pandemic (First Wave) of Agricultural Households : A Case Study in Nonsila Village, Waeng Noi Sub-district, Waeng Noi District, Khon Kaen. *Udon Thani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Sciences*. 10(2): 93-110. (in Thai)
- Pukkalanan, N. et al. (2022). Living Behavior, Adaptation and Learning of People in the Situation of the Epidemic of COVID- 19 Towards the Adaptation of the Community in New Normal Life at Surin Province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 8(8): 321-336. (in Thai)
- Sangyuan, N.; Petyim, T. & PhanumphaiHome, P. (2018). Garden Household Food Security in Wat Bang Aoi Chang Community, Nonthaburi Province. *Area Based Development Research Journal*. 10(6): 471-483. (in Thai)
- Sukkaphat, K. (2021). The Impact of the COVID-19 outbreak on Poverty, Role of International Organizations, and Suggestion of Poverty Elimination in Thailand. *Journal of Social Synergy*. 12(1): 68-89. (in Thai)